

Tálknafjörður – framhald jarðhitaleitar

**Haukur Jóhannesson,
Kristján Sæmundsson**

Greinargerð HJo-KS-2001-01

Tálknafjörður – framhald jarðhitaleitar

Í áætlun sem gerð var s.l. vetur var gert ráð fyrir samantekt á tiltækum gögnum um rannsóknir og boranir í Stóra- og Litla-Laugardal í þeim tilgangi að ráða í uppstreymið og leggja út frá því línurnar um framhald jarðhitaleitar. Það hefur nú verið gert og er niðurstöðunum lýst hér að neðan.

Forsaga

Síðasta aldarfjórðunginn hefur nokkrum sinnum verið reynt að ná heitu vatni í landi Stóra- og Litla-Laugardals við Tálknafjörð, sem nota mætti til hitaveitu. Árangur hefur ekki verið eins og vonir stóðu til. Boraðar hafa verið þrjár holur í landi Stóra-Laugardals (SL-1,2,3) og fimm í landi Litla-Laugardals (LL-1,2,3,4,5). Staðsetning hola við Laugardalsá er sýnd á mynd 1. Holur LL-1 og 2 eru inn í Sveinseyrarhlíð.

Efnainnihald vatns hefur verið rannsakað og niðurstöður þeirra athugana benda til að 50-60° heitt vatnskerfi sé þarna að finna. Hitamælingar í borholunum við Laugardalsá benda til hins sama. Einnig hafa verið gerðar viðnáms- og segulmælingar. Markverðasta niðurstaðan úr viðnámsmælingunum er að svo virðist sem lágvíðnámsbelti liggi frá Garðslaug í Litla-Laugardal og stefnir það til norðurs (mynd 2).

Nokkur árangur varð af borunum á sínum tíma en komið hefur í ljós að holurnar taka vatn úr tiltölulega grunnum vatnsleiðurum. Þær eru viðsnúnar í hita sem bendir til annað hvort láréttar leiðara eða hallandi sprungna. Vatnið í einni þeirra (LL-1) hefur einnig kólnað (fór úr 52°C niður fyrir 40°C með óheftu rennsli) sem bendir til að vatnsleiðarinn sé í góðu sambandi við yfirborð og dragi að sér kalt yfirborðsvatn. Nokkuð ljóst er að með ströndinni liggar norðvest-suðaustlægt sprungubelti og hafa allar borholurnar nema ein verið staðsettar miðað við það. Sprungur þessar sjást á yfirborði við Laugardalsá, skammt neðan brúar, og einnig í Djáknalaug í Stóra-Laugardal (mynd 3). Ljóst er þó af þeim gögnum sem fyrir liggja um jarðfræði svæðisins að fleiri sprungukerfi eru á þessum slóðum. Nokkuð áberandi sprungur og gangar stefna NA-SV og aðrar nærri N-S. Aðeins hola LL-4 var staðsett vel til hliðar við NV-SA-sprungurnar, rétt vestan við lágvíðnámsbeltið. Það líkan sem hér er sett fram af jarðhitassvæðinu við Laugardalsá byggir mjög á henni.

Ráðið í gögnin

Telja verður nokkuð víst að uppstreymi heita vatnsins í Laugardal sé tengt tiltölulega ungum sprungum eða misgengjum. Einnig er ljóst að meginuppstreymið þarf ekki að vera á NV-SA sprungubeltinu sem liggar með norðurströnd Tálknafjarðar nema þá á litlum kafla á því. Ekki er ólíklegt að betri árangurs megi vænta þar sem tvö sprungukerfi mætast.

Þegar hola LL-4 var staðsett var ekki komin fram vísbending um hvernig NV-SA-sprungunum hallaði. Hún var staðsett til að prófa hvað hefðist út úr borun í lágvíðnámsbeltið, en þótti í það kaldasta, 45°C í 300 m, og þar var borun hætt. Holan var staðsett um 20 m vestan við mitt lágvíðnámsbeltið og þá horft til þess að sprunga því

tengd væri líkleg til að vera vesturhallandi. Miðað við ~6° norðaustlægan halla (frá lóðréttu) á NV-SA-sprungunum gæti hola LL-4 náð til þeirra á um það bil 600 m dýpi.

Á mynd 3 er líklegt líkan af ástandinu í leiðurunum í 70-90 m. Í þeim er mest vatn í holunum við Laugardalsá. Þar stjórnast rennsli vafalítið af NV-SA sprungubeltinu. Smáæðar eru í 270 og í 400 m. Á myndum 4 og 5 eru settar fram hugmyndir um rennslisleiðir á því dýpi.

Með samanburði á berghita í borholum (sjá hitamælingar í viðauka) má setja upp tvær líklegar aðrennslisleiðir (mynd 6). Báðar gefa til kynna að uppstreymis sé að leita innan við Laugardalsá. Myndin sýnir NA-SV-hitasnið sem fjórum holum er varpað inn á, LL-5, LL-3, SL-1 og LL-4. Tvær útgáfur eru sýndar af jafnhitalínnum. Önnur (A) sýnir aðrennnsli úr NA eftir NV-SA-sprungum sem væru hallandi um ca. 6-10° frá lóðréttu. Hin (B) sýnir aðrennslí takmarkað við efsta hluta NV-SA-sprungnanna. Uppstreymið væri í því tilfelli lengra frá á sömu sprungum. Grunnar æðar komu ekki fram í holum SL-3 og LL-5, þannig að rennsli í láréttu lagi verður að teljast ólíklegt. Berghitinn sem sýndur er á hitaferlunum styður túlkun A, ef ekki væri lágor hiti í SL-1 og LL-4 kringum 200 m dýptarkaflann. Ef sú túlkun er rétt verður að gera ráð fyrir aðstreymi úr N-S sprungu sunnar en sniðið liggur. Túlkun B leyfir hvort tveggja, þ.e. aðstreymi úr NV-SA-sprungunum með eða án samspils við N-S-sprunguna. Líklega er skyringin sú að uppstreymið sé N-S-sprunga (sbr lágvíðnámsbeltið) sem veitir vatni í NV-SA sprungurnar og mjög takmarkað út í láréttu leiðara næst þeim.

Samanregnir helstu punktar um jarðhitakerfið

- Laugarnar við ána ná yfir ~250 m langan kafla NV-SA. Milli lauganna inn á Sveinseyrarhlíð (LL-1) og þeirra við ána er einn km og allt á sömu sprungulínu.
- Yfirborðsjarðiti virðist raða sér á brotabelti sem liggur með ströndinni í stefnu nærrí NV-SA.
- Viðsnúinn hitaferill er í öllum holum sem gefa vatn, þ.e. hitahámark mælist grunnt í holunum.
- Með auknu rennsli lækkar vatnshiti í holu LL-1 sem bendir til að leiðarinn sé í góðu sambandi við yfirborð.
- Hiti í djúpkerfi er einhvers staðar um eða yfir 55°C.
- Berghiti neðan 300-400 m er hæstur í LL-4 í Litla-Laugardal.
- Lágvíðnámsbelti liggur N-S upp frá Garðslaug austan við allar holurnar við Laugardalsá og er hola LL-4 næst lágvíðnáminu.
- Líklegt uppstreymi í tengslum við lágvíðnámsbeltið gæti verið nærrí Garðslaug eða ofar í sömu línu.
- Holur SL-2 og LL-5 virðast vera suðvestan við uppstreymissprungurnar.
- Ljóst er að þær holur sem gefa vatn taka það úr grunnum leiðara í 70-90 m (SL-1 og 3) og smávegis í ~270 m (LL-4 og 5). Vatn í holu LL-1 (á Sveinseyrarhlíð) kemur einnig úr leiðara á um 300 m dýpi og í henni er viðsnúinn hitaferill. Hola LL-1 er skammt neðan við SV-SA-laugalínuna en hola LL-2 tölувert frá suðvestan við hana.

Lítilsháttar vatn kom í LL-2 kringum 300 m. Þar virðist láréttur leiðari vera á ferðinni, hugsanlega sami og á 270 m við Laugardalsá (sbr. jarðlagahallann). Sprungan undir laugalínunni virðist þó ráða mestu um lektina þar sem LL-1 er næst henni.

Tillaga um framhald.

Á jarðhitasvæðinu við Laugardalsá beinist framhald jarðhitaleitarinnar að því að finna hvernig aðstreymi >50°C heits vatns inn á laugavæðið er háttæð. Ljóst er að það er aðrunnið. Þar ráða NV-SA sprungurnar miklu. Lágviðnámsbelti með N-S-stefnu virðist einnig eiga þátt í uppstreymingu. Sú mynd sem líklegust er gerir ráð fyrir að NV-SA-sprungunum halli til NA (ca. 6° frá lóðréttu) og lektin sé best þar sem þær skera N-S frávikið, en um halla á sprungunum sem valda því er ekki vitað. Þess er vænst að jarðfræðikortlagningin auk annars geti leyst úr þeirri spurningu.

Tillaga um framhald tekur mið af þessu. Byrjað verði á að bora ca. 200 m djúpa holu í lágviðnámið ca. 70 m norðan við Garðslaug. Tilgangurinn með henni er að kanna lekt og hita þar sem ofannefndar sprungur skerast, á því dýptarbili þar sem viðsnúningur í hita er mestur í borholunum við Laugardalsá. Framhaldið ræðst nokkuð af útkomunni úr þeirri holu. Það gæti orðið dýpkun á holu LL-4, eða ný hola nokkru austar, en þá dýpri, þ.e. um 600 m, eða 200 m holur norður á lágviðnámsbeltinu.

Í áætluninni frá í veturnar var gert ráð fyrir að framhaldið yrði bæði útirannsóknir og leitarboranir. Sem við mátti búast kom í ljós við úttektina að haga þarf framhaldsleit nokkuð öðruvísi en gert var ráð fyrir í upphaflegu áætluninni. Hér að neðan er stillt upp nýrr rannsóknar- og kostnaðaráætlun í samræmi við þær niðurstöður sem leiddu af úttektinni.

Kostnaður vegna jarðfræðirannsókna:

Kostnaður vegna kortlagningar á sprungum, misgengjum og göngum

- Laun – 6.211 kr/klst / 4d-40 klst. – samtals 248.440.- kr.
- Uppihaldskostnaður dagpeningar 12.400 kr/dag/4 dagar – samtals 49.600.- kr.
- Ferðakostnaður
- Flug á Bíldudal 16.730.- krónur
- Bíll í 4 daga/10.000 kr/dag – samtals 40.000.- kr.
- Úrvinnsla gagna – 6211 kr/klst/40 klst. – samtals 248.440.- kr.

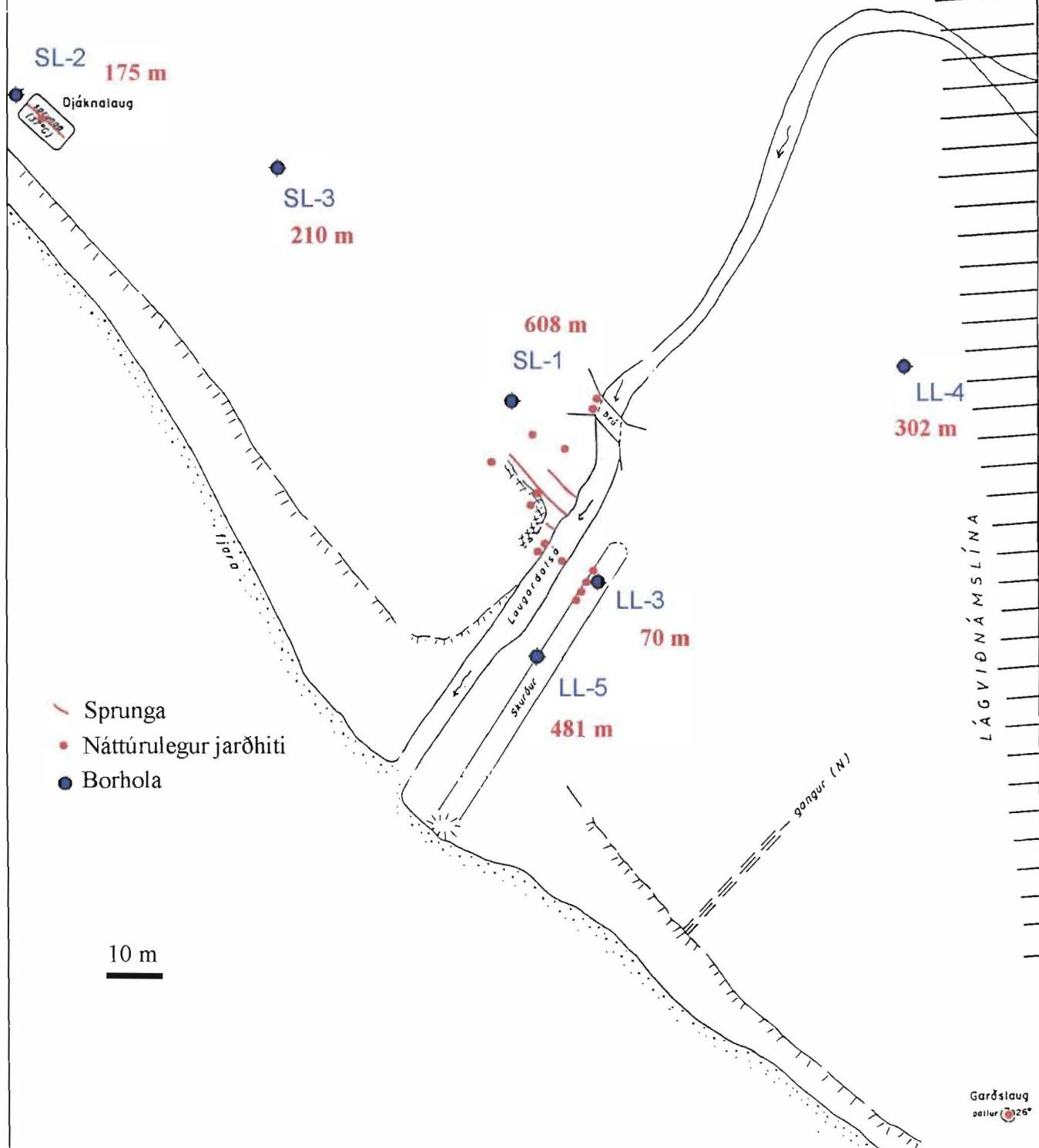
Samtals: 603.210.- kr.

Haukur Jóhannesson og Kristján Sæmundsson

Borholudýpi

STÓRI/LITLI LAUGARDALUR

TÁLKNAFIRDÍ

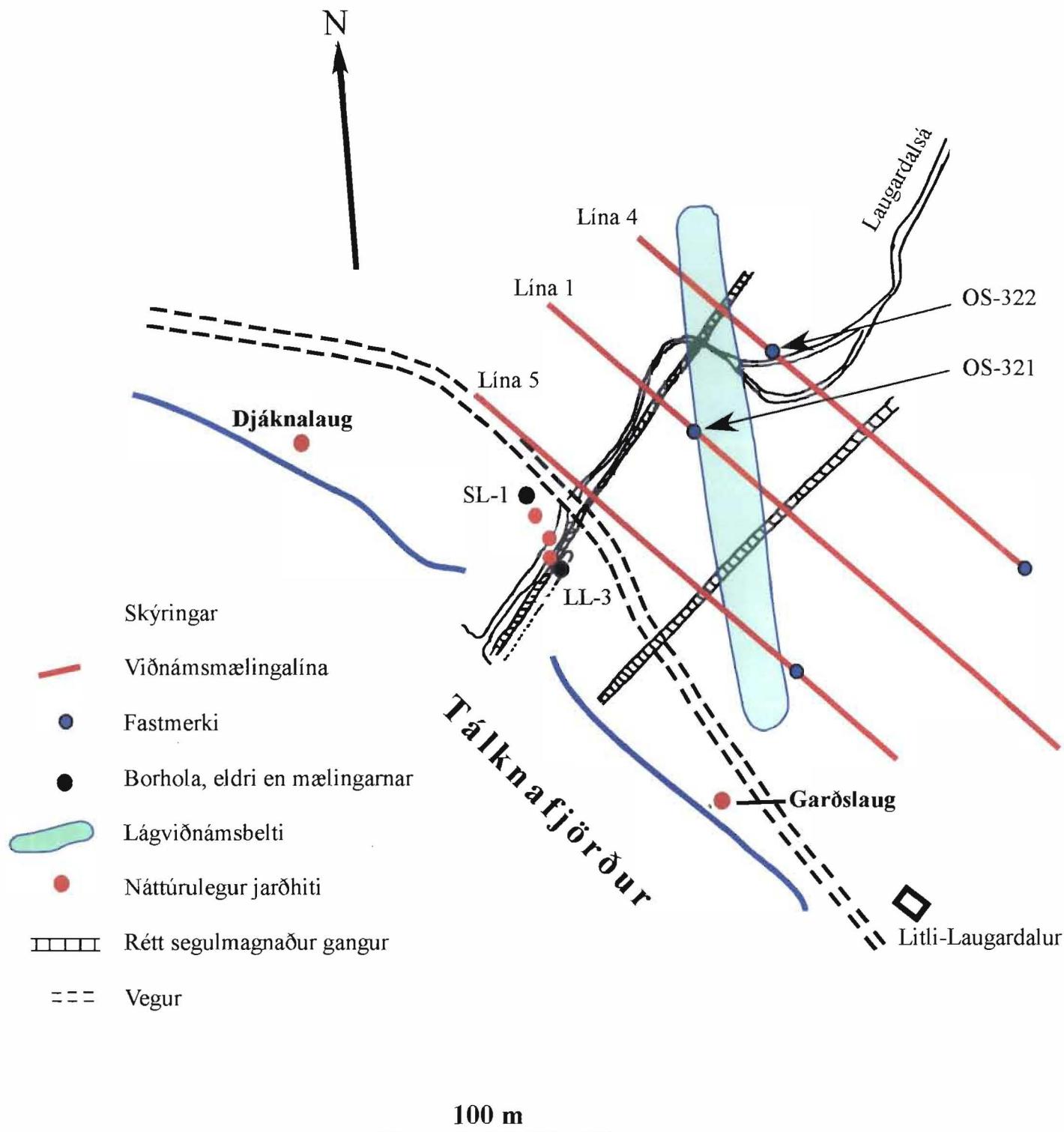

Mynd 1

Jarðhitasvæðið við Laugardalsá í Tálknafirði

Niðurstöður viðnámssniðs- og segulmælinga

1986

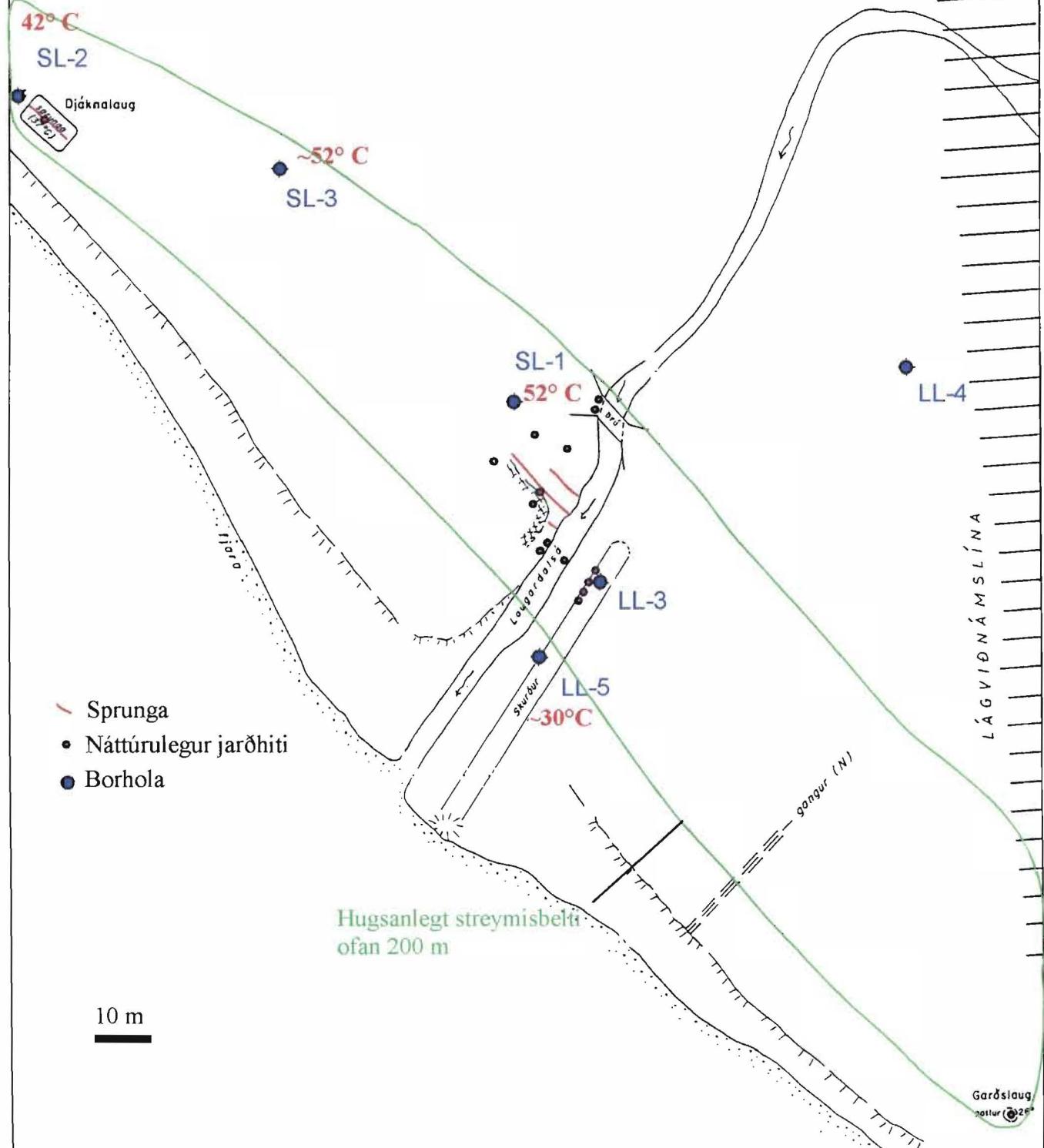
Æðar í borholum

Grunnar æðar 70-90 m

50°C jafnhitalína

STÓRI/LITLI LAUGARDALUR

TÁLKNAFIRDÍ

Æðar í borholum

Æðar í um 270 m

45°C jafnhitalína

STÓRI/LITLI LAUGARDALUR

TÁLKNAFIRDÍ

SL-2

Djáknalaug
Jafnhitalug
(35°C)

SL-3

SL-1

45°C

LL-3

LL-5

44°C

LL-4

42-43°C

LÁGVÍÐNÁMSLÍNA

Sprunga

Náttúrulegur jarðhiti

Borhola

10 m

N

Gardslaug
Gullur 26°C

Mynd 4

Æðar í borholum

Æðar í um 400 m
45°C og 50°C jafnhitalínur

STÓRI/LITLI LAUGARDALUR

TÁLKNAFIRÐI

SL-2

Djáknalaug
(27°C)

SL-3

45°C

50°C

SL-1

49°C

LL-4

>50°C

LÁGVÍÐNÁ MSLÍNA

LL-3

LL-5

47,5°C

N

- ✓ Sprunga
- Náttúrulegur jarðhiti
- Borhola

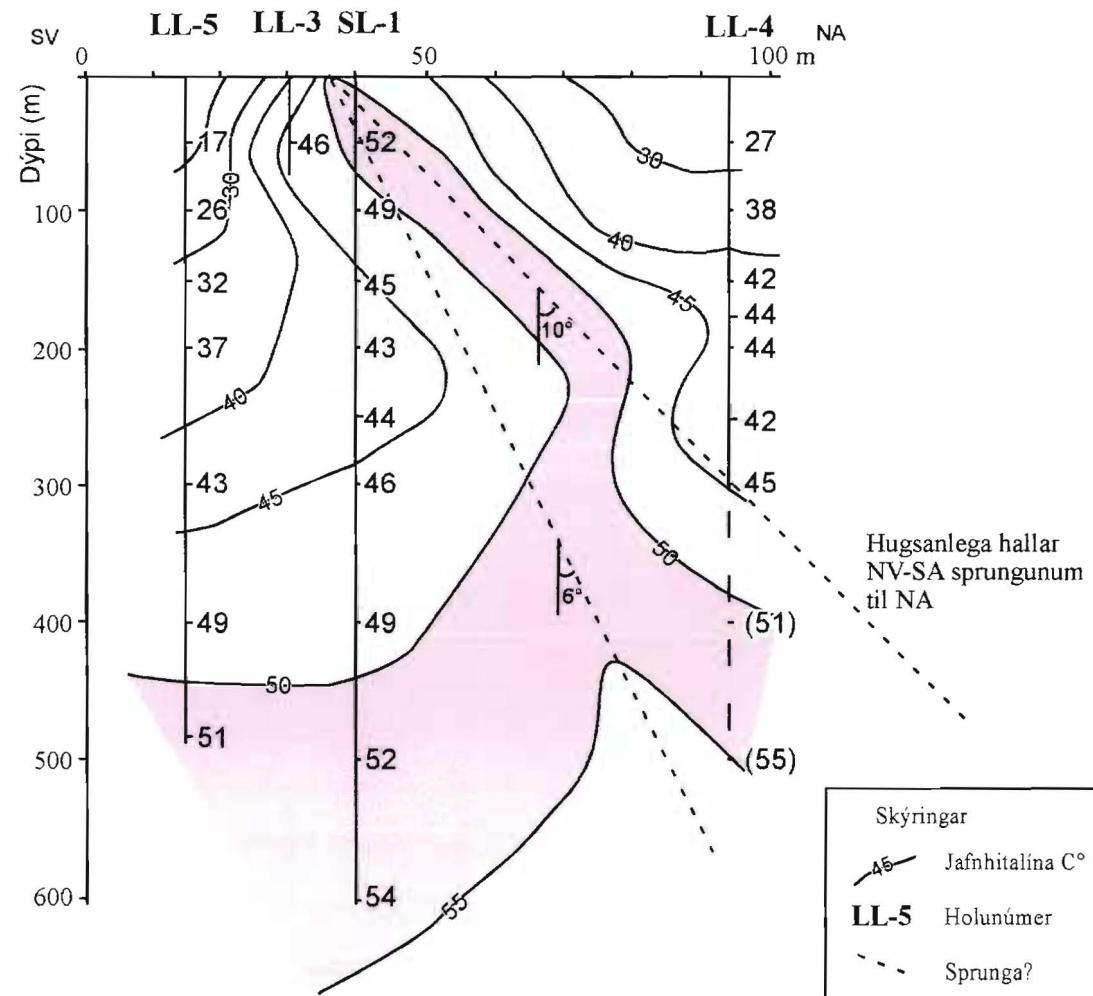
10 m

N

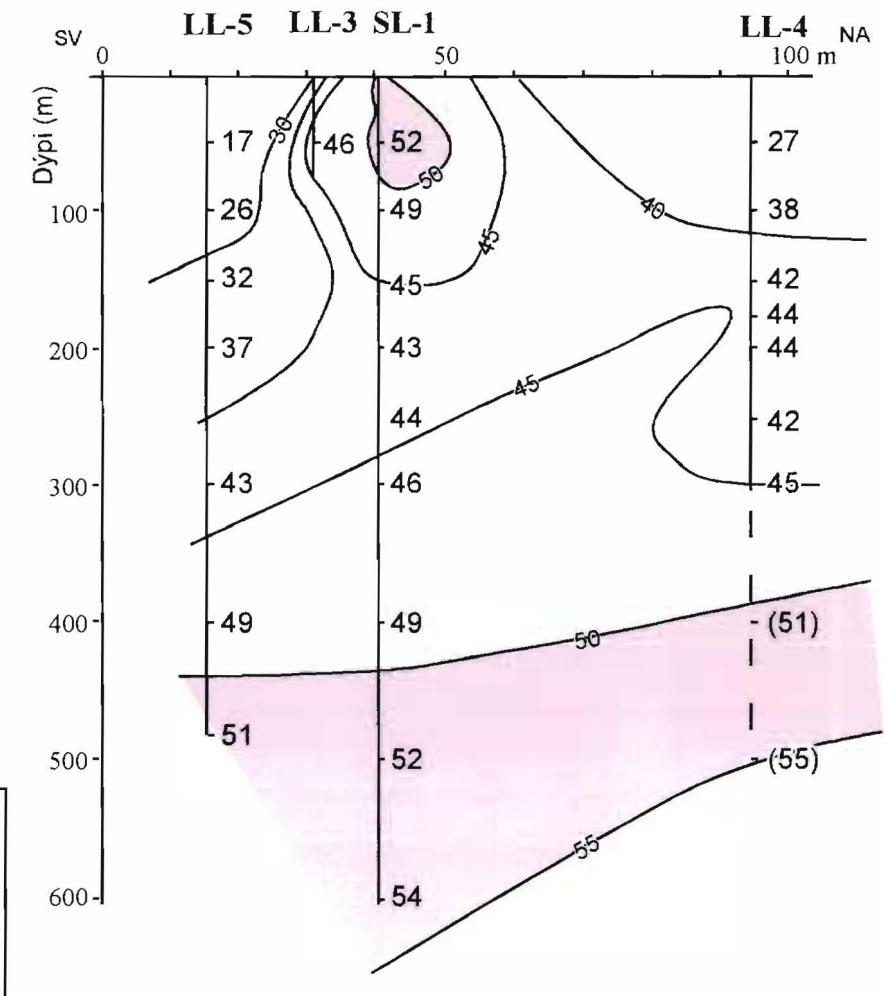
Garðstaug
øttur 26°

LAUGARDALSÁ Í TÁLKNAFIRÐI

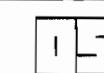
Hitasnið A

Hitasnið B

Viðauki

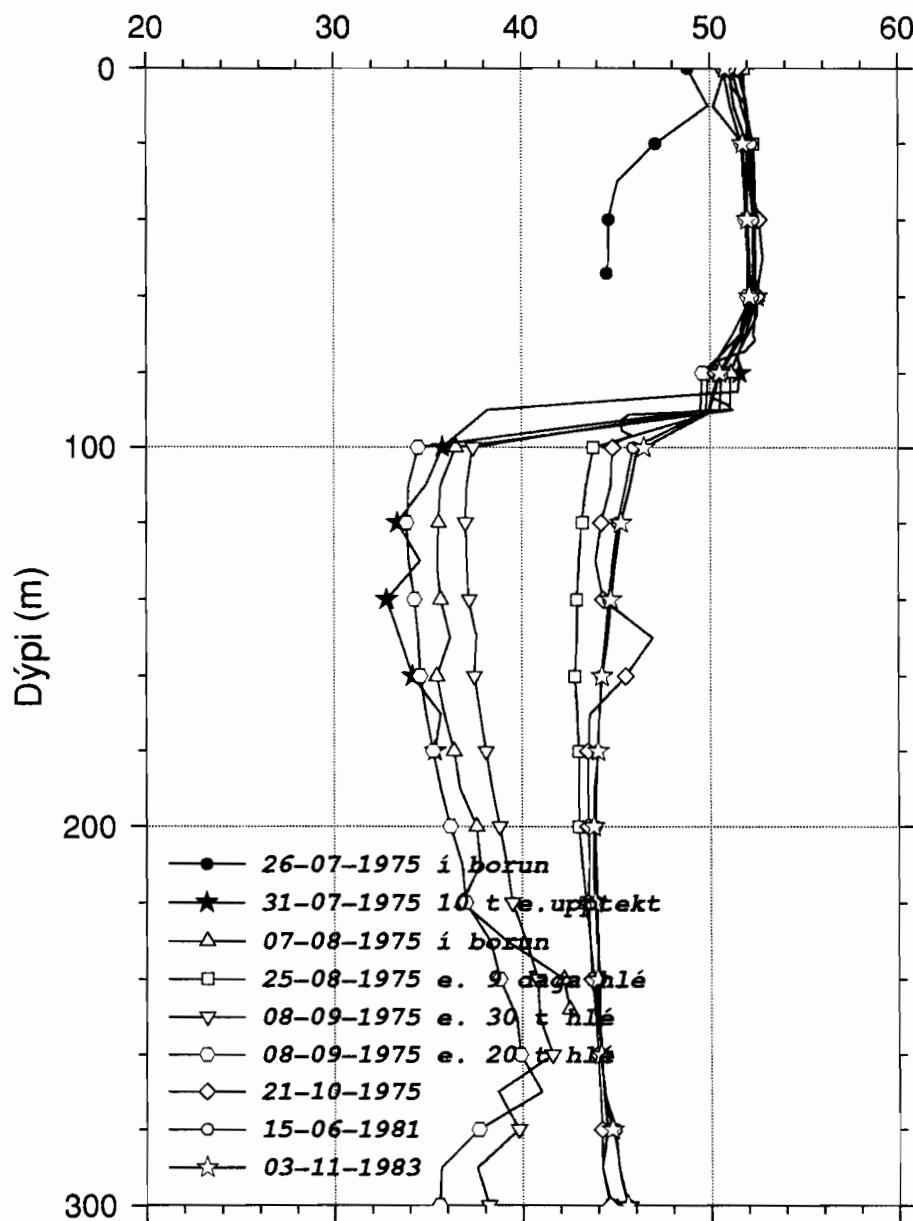
15-ágú-2001
hjo s=37191

Stóri-Laugardalur SL-01

Við Laugardalsá

Vestur-Barðastrandarsýsla

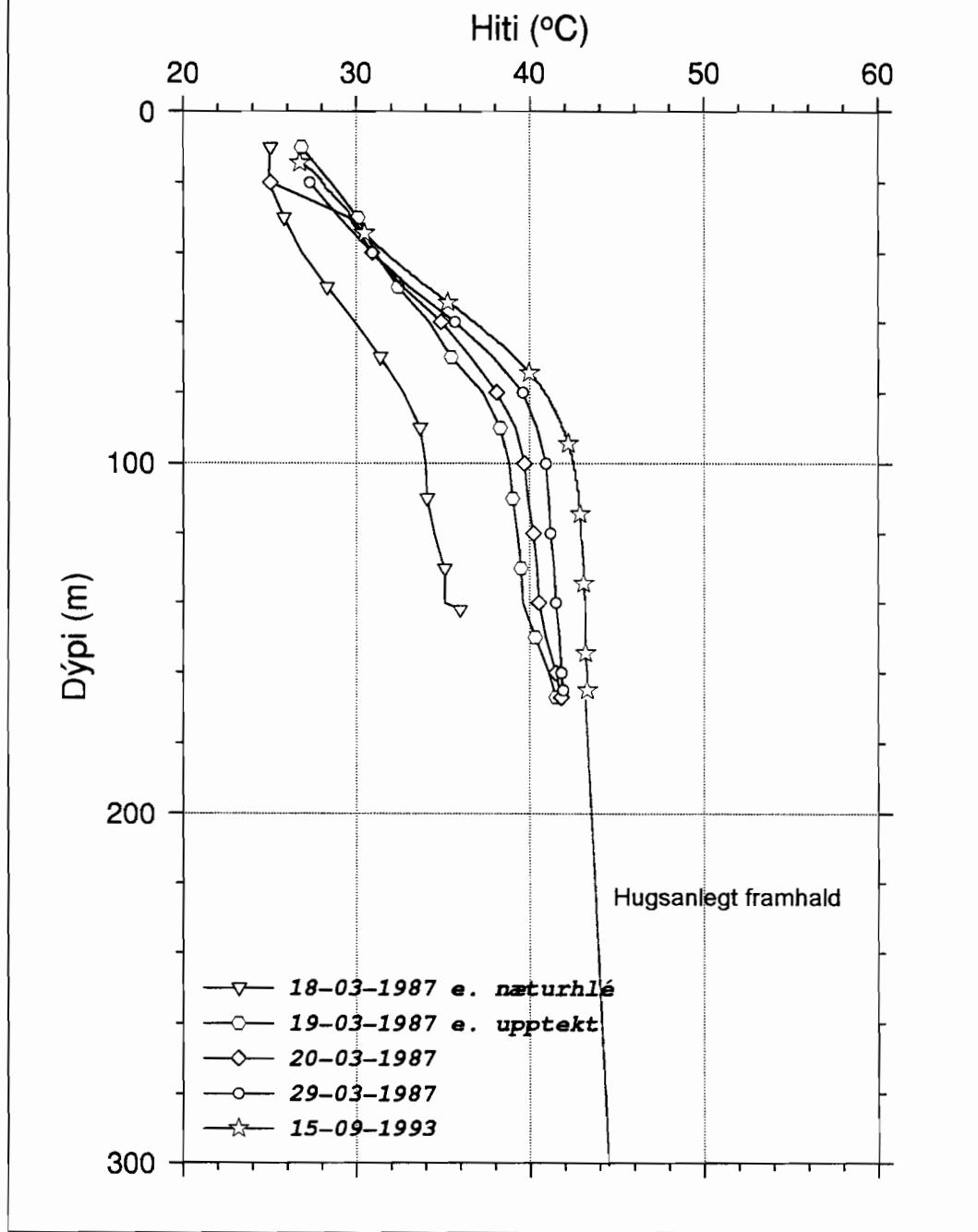
Hiti ($^{\circ}\text{C}$)

Sker vatnsleiðandi sprungur í 70-90 m

15-ágú-2001
hjo s=37192

Stóri-Laugardalur SL-02
Vestur-Barðastrandarsýsla

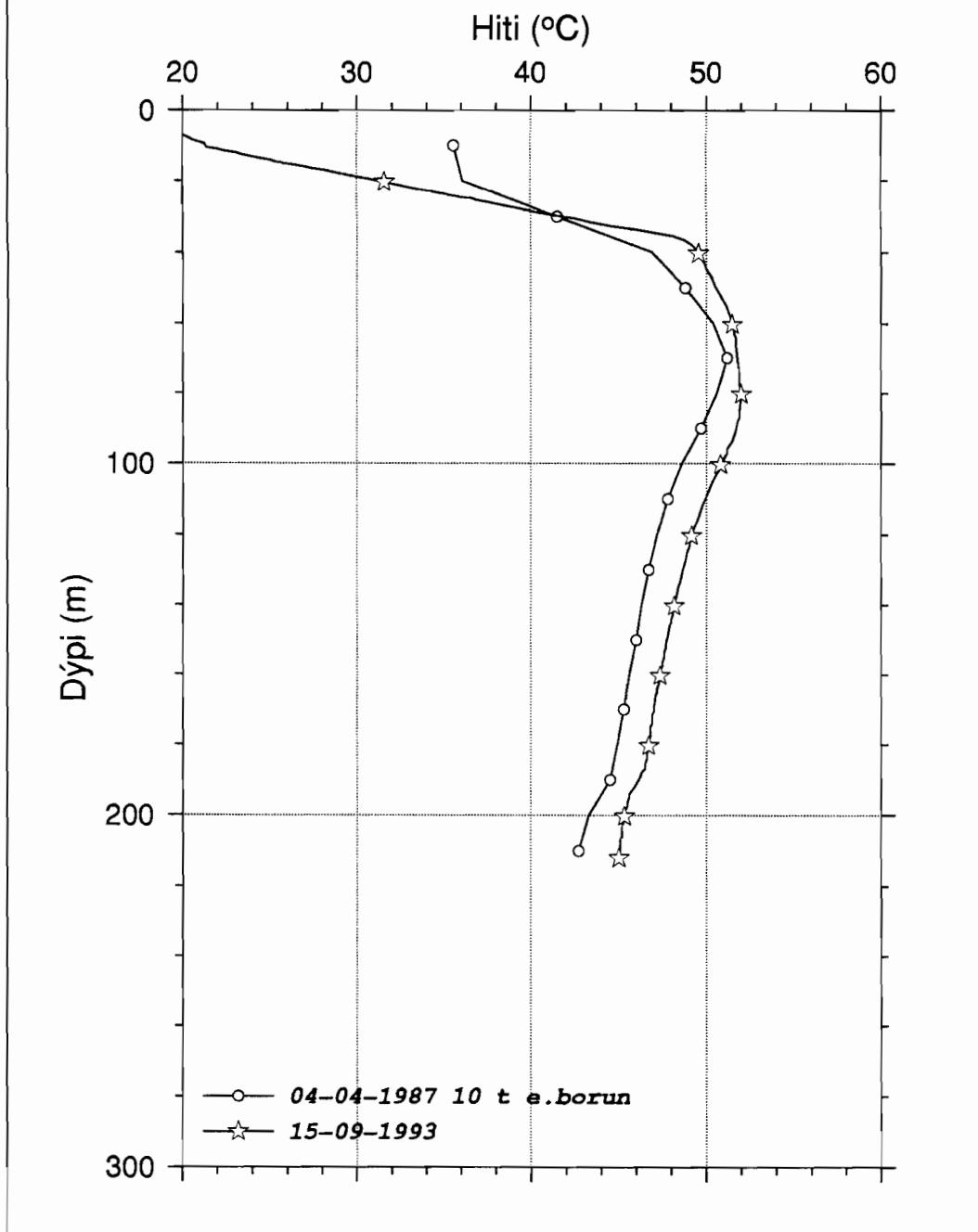

Er sunnan við vatnsleiðandi sprungur

15-ágú-2001
hjo s=37193

**Stóri-Laugardalur SL-03
Vestur-Barðastrandarsýsla**

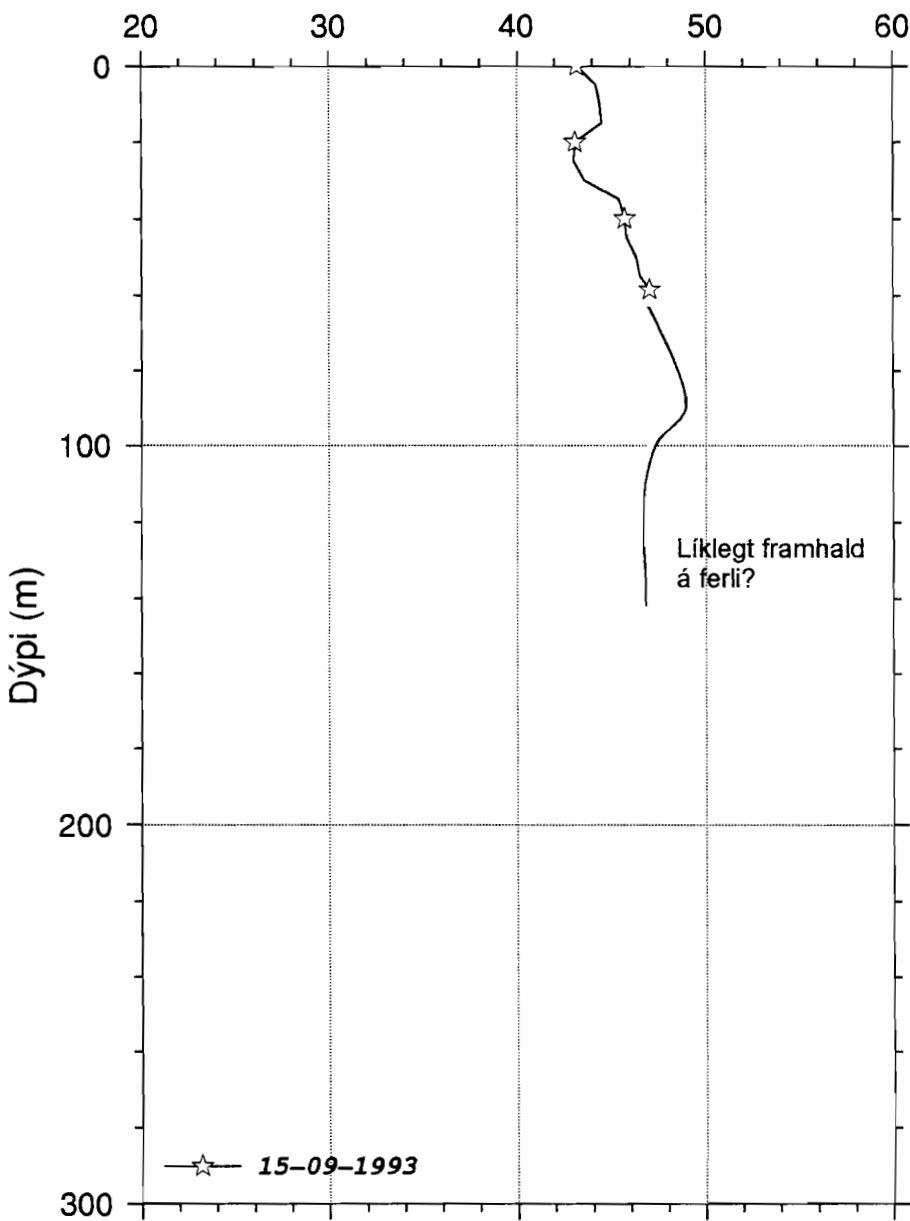

Sker tregleiðandi sprungur í 70-90 m

15-ágú-2001
hjo s=37165

Litli-Laugardalur LL-03
Við Laugardalsá
Vestur-Barðastrandarsýsla

Hiti ($^{\circ}\text{C}$)

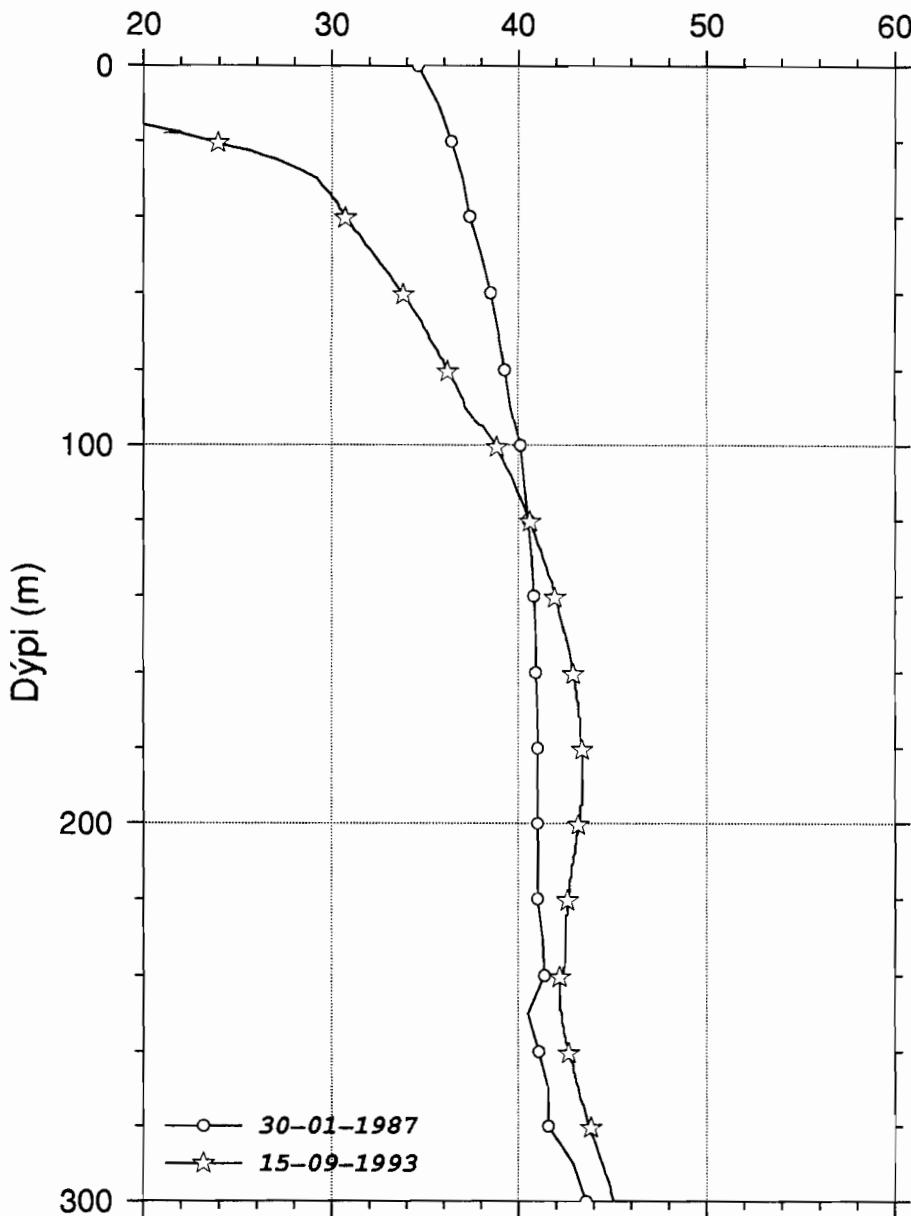
Líklega er hola 3 rétt sunnan við vatnsleiðandi sprunguna

15-ágú-2001

hjo s=37163

Litli-Laugardalur LL-04
Vestur-Barðastrandarsýsla

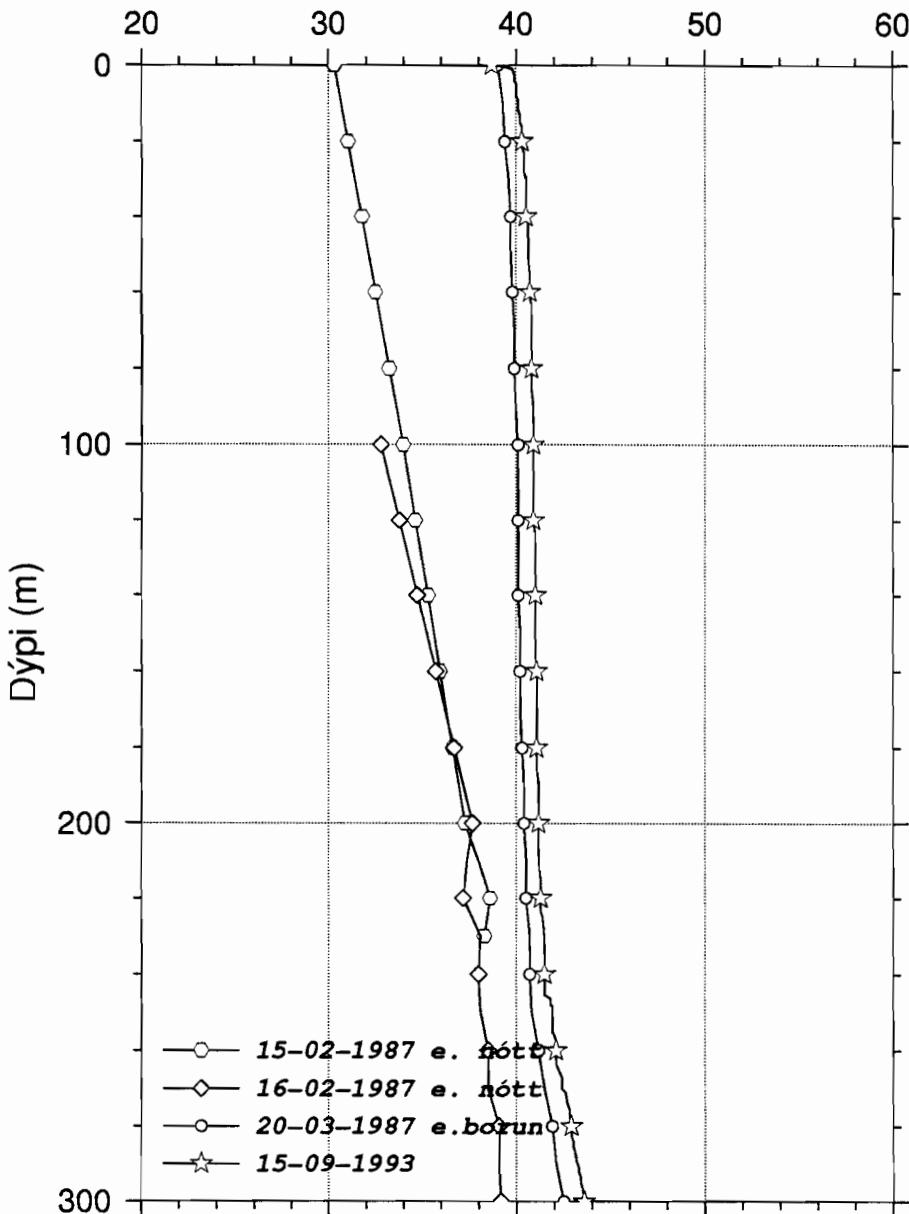
Hiti ($^{\circ}\text{C}$)

Holan er norðan við vatnsleiðandi sprungur. Gæti endað með að skera þær í 500-600 m dýpi

15-ágú-2001
hjo s=37164

Litli-Laugardalur LL-05
Við Laugardalsá
Vestur-Barðastrandarsýsla

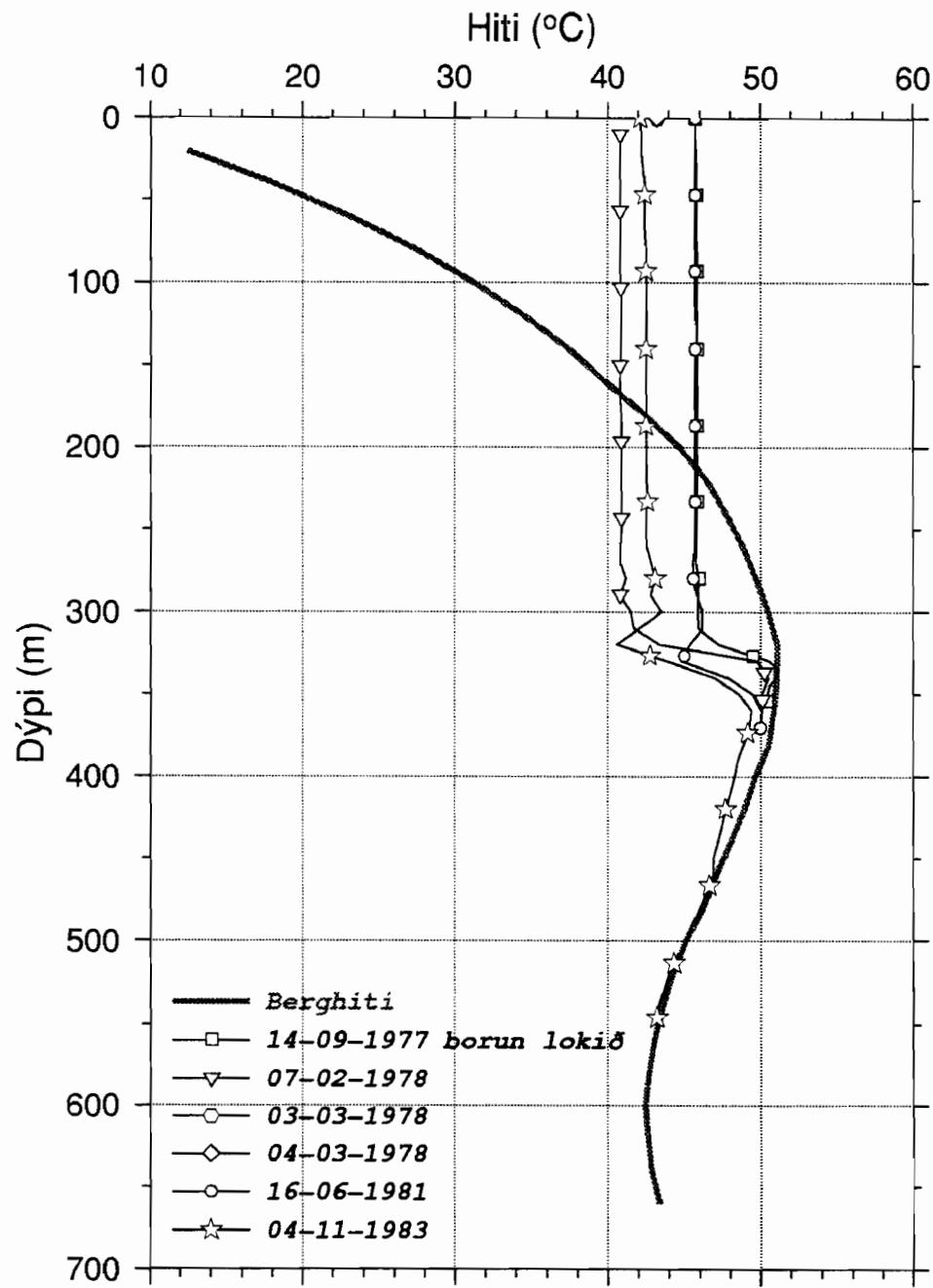
Hiti ($^{\circ}\text{C}$)

Sunnan við vatnsleiðandi sprungur

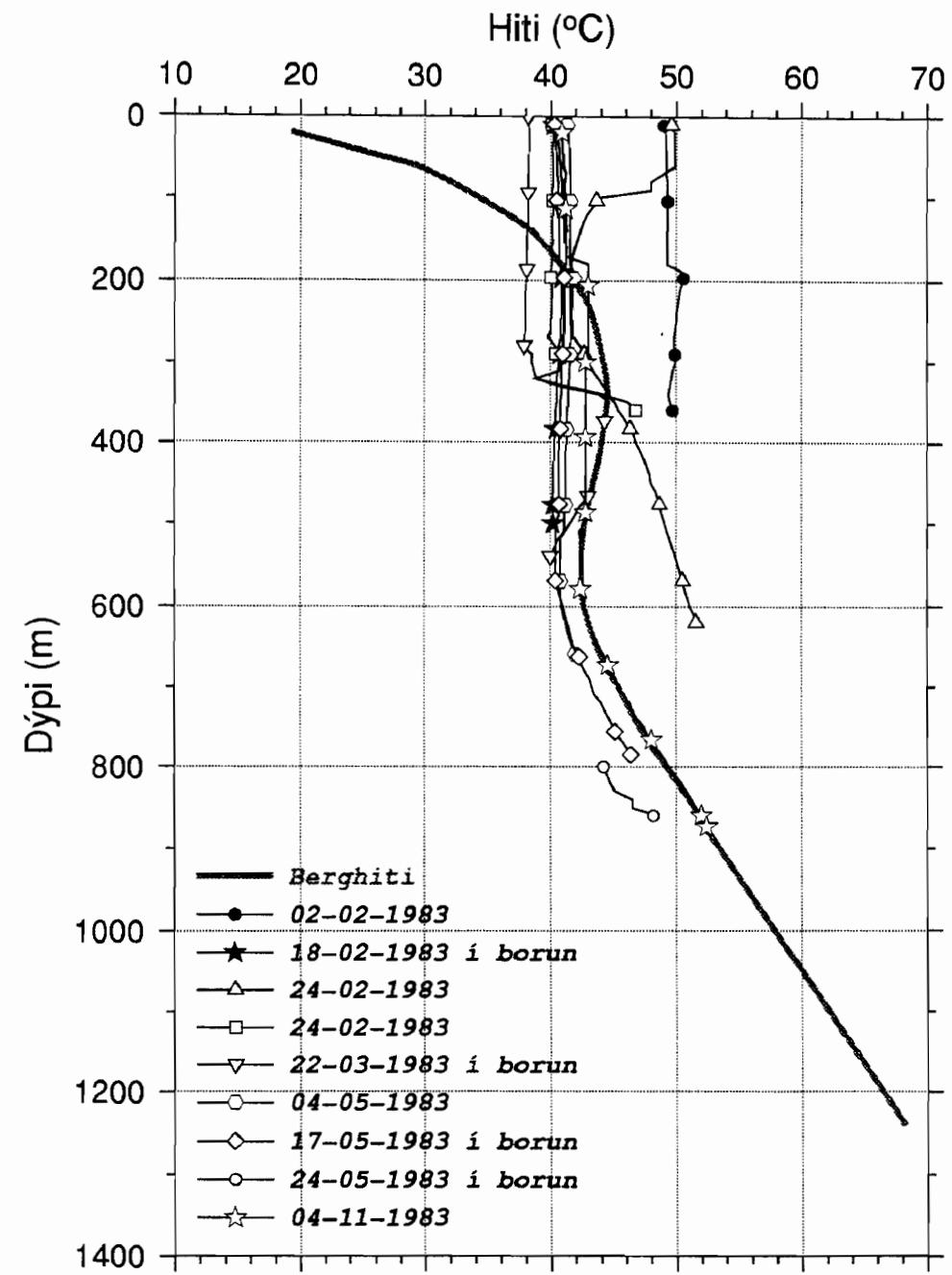
 15-máí-2001
hjo s=37161

Litli-Laugardalur LL-01
Vestur-Barðastrandarsýsla

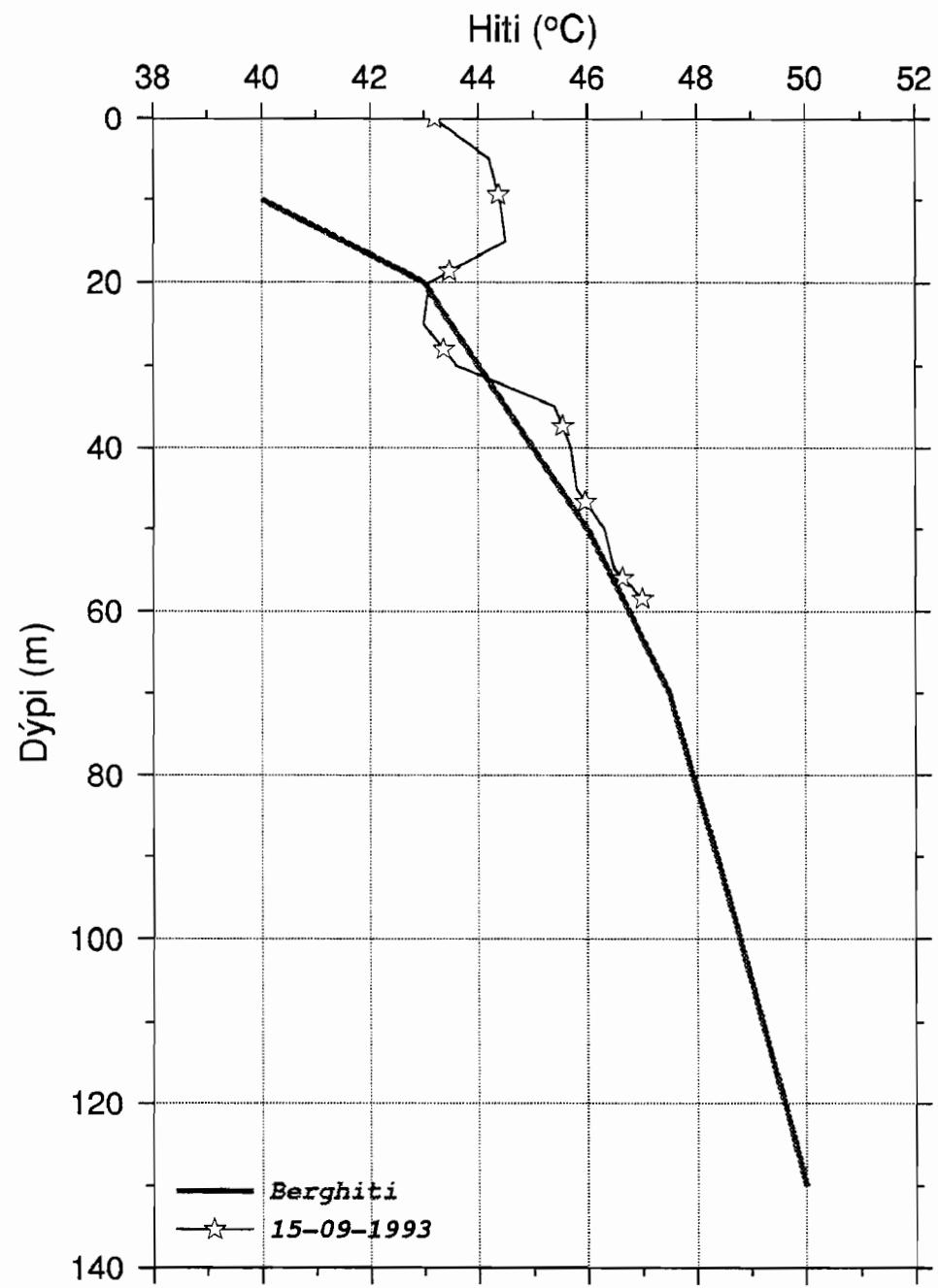
I 15-máí-2001
hjo s=37162

Litli-Laugardalur LL-02
Vestur-Barðastrandarsýsla

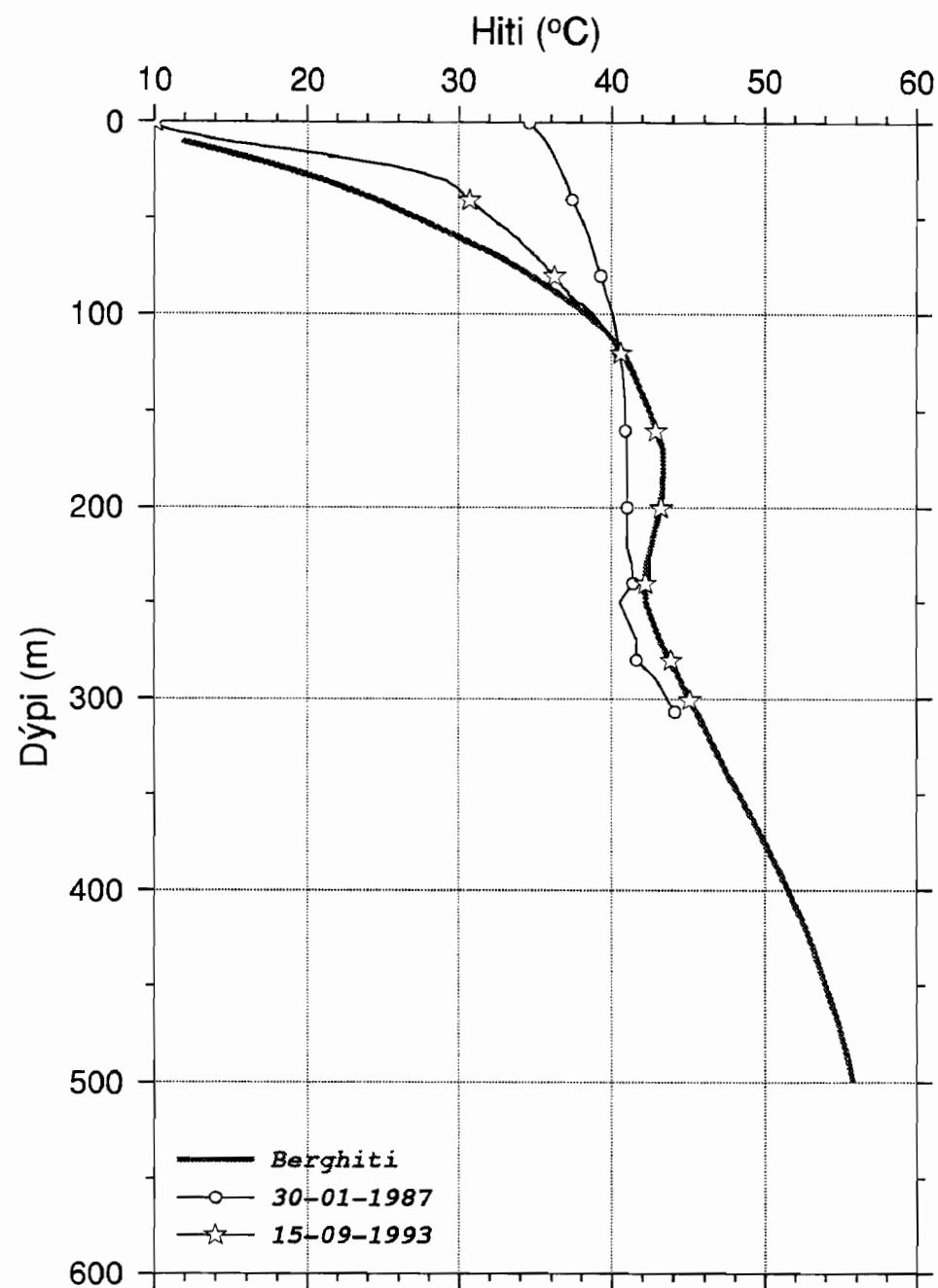
| - | 15-mai-2001
hjo s=37165

Litli-Laugardalur LL-03
Við Laugardalsá
Vestur-Barðastrandarsýsla

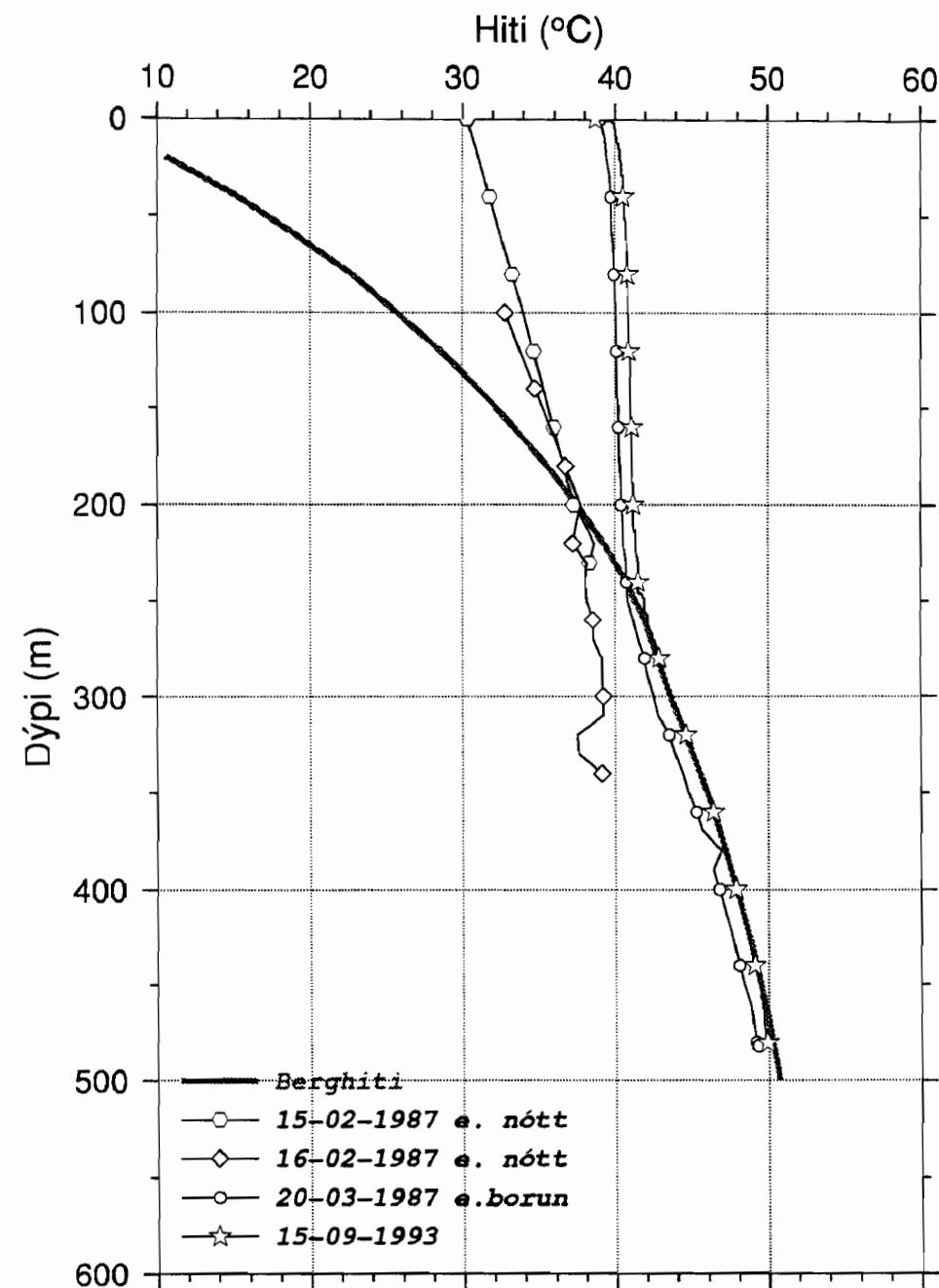
15-máí-2001
hjo s=37163

Litli-Laugardalur LL-04
Vestur-Barðastrandarsýsla

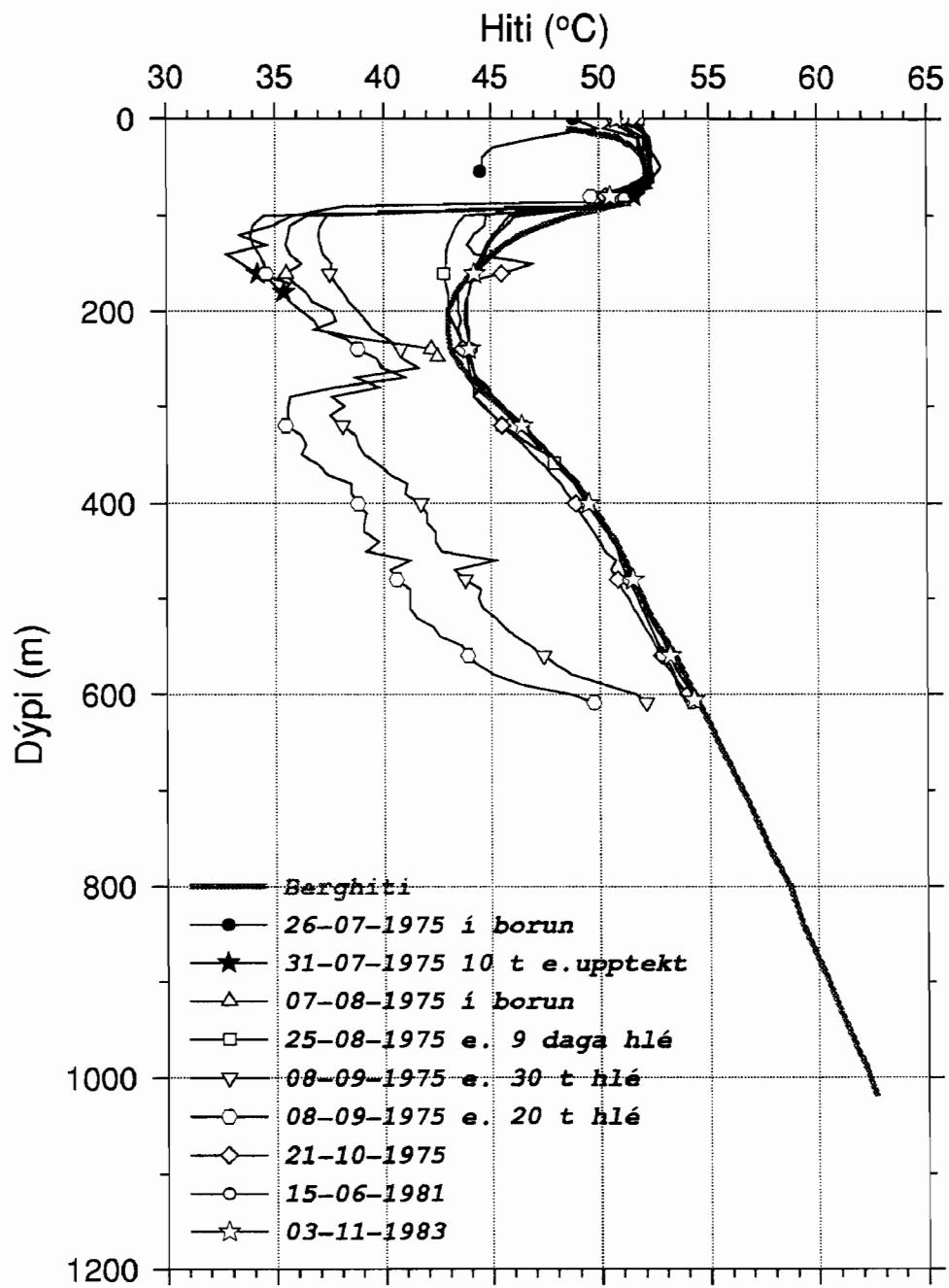
15-máí-2001
hjo s=37164

Litli-Laugardalur LL-05
Við Laugardalsá
Vestur-Barðastrandarsýsla

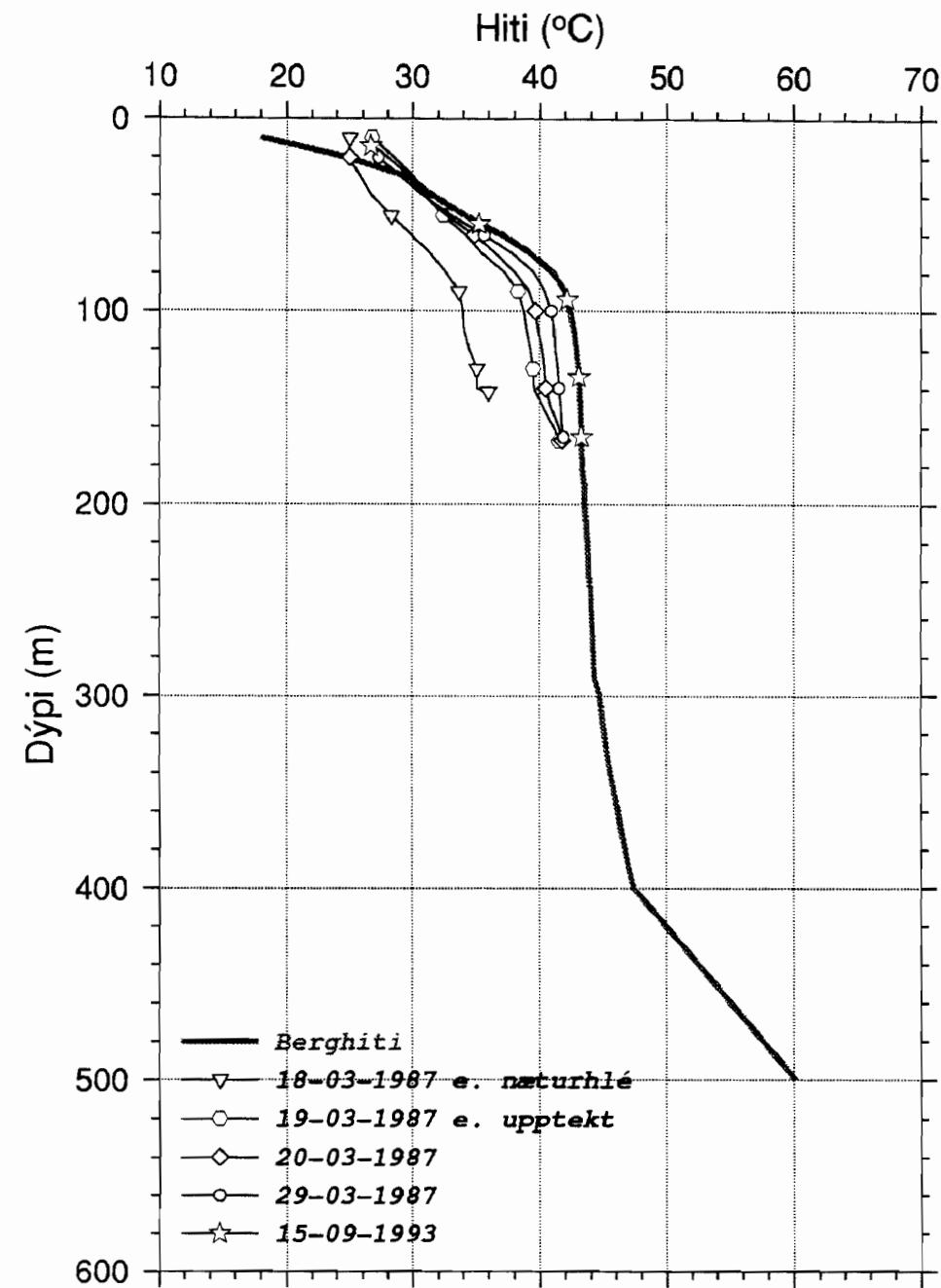
I - 15-máí-2001
hjo s=37191

Stóri-Laugardalur SL-01
Við Laugardalsá
Vestur-Barðastrandarsýsla

15-máí-2001
hjo s=37192

Stóri-Laugardalur SL-02
Vestur-Barðastrandarsýsla

15-máí-2001
hjo s=37193

Stóri-Laugardalur SL-03
Vestur-Barðastrandarsýsla

